

Strömstaren

Medlemsblad för Övertorneå Naturskyddsförening - maj 2007

Ordförande surrar

Nu är det snart islossningsdags och kanske redan isen gått när du läser detta. Det finns väl inget som fascinerar mer än när älven kastar sina vinterbojor och flödar stark och frisk ned mot havet och i retur stiger snart feta laxar och sikar. Härligt!

Glöm förresten inte bort att fira Nationalälvdagen den 18 augusti. Arrangemang sker på flera platser i vår kommun, ingen nämnd och ingen glömd. Förresten kan du göra som jag brukar göra - jag tar med mig något gott att äta, gör upp en liten eld och myser vid elden med vänner och familj alltmedan mörkret faller och skuggorna skapar en egen sagovärld. Vi älskar vår älv!

Förresten så vet ingen hur länge vi får ha is. Den globala uppvärmningen är en het fråga (ursäkta dubbeltydigheten!). Vi planerar en klimatkampanj till sommaren och vill du hänga på så har vi alltid plats för en till, läs mer på annan plats i detta blad.

Vad som också händer under sommaren är att vi anordnar en exkursionsserie tillsammans med Ekokommungruppen. Jag ska leda samtliga så följ med du också så slipper jag liksom Ferdinand gå ensam och nosa på blomorna. (Smile)

Och du som gillar skog - i synnerhet gammelskog - ska hänga med på både utbildningar och inventeringar. Du behöver egentligen inte kunna så mycket i förväg för har du intresset så blir du fort proffs.

För att låna ett uttryck från Fältbiologerna - Håll stövlarna leriga!

Rolf Lahti
ordförande

Spelar roll - mycket roll!

Det har varit en konstig vinter. Det som händer nu med alla väder-märkligheterna ligger i linje med det som klimatforskarna fått fram i sina datamodeller, de extrema väderhändelserna ökar när Jordens medeltemperatur ökar.

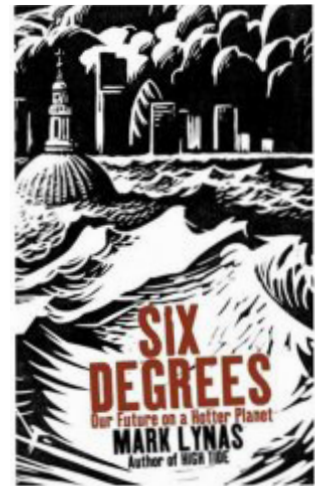
Att allt detta hänger samman med ökningen av atmosfärens innehåll av växthusgaser som koldioxid och metan står också alldeles vetenskapligt klart, genom FNs klimatpanels, IPCCs, rapporter.

Fortfarande finns det många som säger ungefär "Vad spelar det för roll om det blir några grader varmare, det blir bara skönare". Sedan tillägger man något om att odla apelsiner eller liknande.

Till detta kommer sedan diskussionen om hur vi ska **anpassa** oss till klimatförändringen. Mer sällan diskuterar man hur man ska **undvika** ökningen av växthusgaser. För att minska utsläppen av växthusgaser krävs omfattande **åtgärder** som kommer att innebära stora förändringar i våra konsumtionsmönster.

Mark Lynas kom 2006 ut med boken "Oväder" som har blivit mycket omtalad.

Ingenting kan vara mer fel än tron på att några graders höjning av den globala medeltemperaturen inte spelar någon roll! Det som nu håller på att hända kan mycket väl, om det får fortsätta utan att vi byter riktning, vara undergången för mänskligheten!

IPCCs rapporter nu under våren 2007 pekar på en global medeltemperaturökning som ligger på 1,1- 6,4 grader fram till år 2100. Idag beräknar man den globala medeltemperaturökningen vara ca 0,7 °C, vilket innebär att det lägre värdet redan i princip är omöjligt att undvika.

Den engelske miljöförfattaren Mark Lynas kom i mars 2007 ut med en bok som heter **Six Degrees - Our Future on a Hotter Planet**. Boken kommer till hösten ut på svenska på Ordfronts förlag.

I boken ger Mark Lynas en bild av grad för grad vad en global temperaturökning leder till. Uppgifterna har han hämtat från vetenskapliga uppsatser!

Här en mycket kortfattad version av hans bild av framtiden, den får alla tankar på att det skulle finnas något bra med temperaturökningen att försvinna som en snöflinga i Sahara!

forts nästa sida >>>>>>>>

1 °C varmare

En ökning av medeltemperaturen med en grad kan göra att en tredjedel av världens lanområden inte har tillgång till sötvatten år 2100. Det innebär att miljoner människor drabbas av svält och hungersnöd.

Markytan i Alperna ovan 3000 meters höjd stabiliseras idag av permafrost. Om denna smälter som den delvis gjorde den varma sommaren 2003 kommer ras och jordskred att orsaka stora skador.

Chansen att undvika en grads uppvärmning är enligt Mark Lynas lika med noll.

2 °C varmare

Sommarvärmen lik den värmebölja som drabbade Centraleuropa augusti 2003 kommer att vara årligen återkommande. Då dog 35.000 personer i Europa pga värmeböljan och bårhusen blev överfulla. Värmeböljor vid två graders ökning blir de år då temperaturen stiger till temperaturer som vi idag upplever i Sahara.

Skördar torkar ut och skogar dör och brinner. Men det värsta är att växterna i värmen slutar att ta upp koldioxid och istället släpper ut det, något som observerades under sommaren 2003 i stor skala. Denna feedback-mekanism är en av de stora farorna med den ökande temperaturen eftersom den kan leda till att den globala uppvärmningen bokstavligen börjar löpa amok.

För 125.000 år sedan var temperaturen 1-2 °C varmare än nu och då var världshavens nivå 5-6 meter högre. Idag ligger det vattnet bundet vid polerna och i Grönlandsisen.

Beräkningar tyder på att Grönlandsisens avsmältning börjar vid +2,7 grader. Temperaturen vid polerna stiger dock snabbare än vid ekvatorn. Det betyder att redan vid 1,2 graders global medeltemperaturökning kommer den grönländska isen att tippa över i en oåterkallelig avsmältningsprocess!

En tredjedel av Jordens arter riskerar att utrotas vid en temperaturökning på 2 grader.

Chansen att undvika 2 graders uppvärmning är 93% men bara om växthusgaserna minskas med 60% de närmaste tio åren enligt Mark Lynas. Där slutar i princip möjligheterna.

3 °C varmare

Redan vid två grader blir problemen med svält stora, men helt omöjliga att kontrollera vid tre.

Varmare hav tar upp mindre mängd koldioxid och mer blir kvar i atmosfären vilket intensifierar uppvärmningen.

I marken finns stora mängder kol och ökad värme leder till ökad nedbrytning och frisläppande av koldioxiden.

Vid denna temperatur är det oundvikligt att Amazonas regnskog drabbas och om planeten förlorar denna viktiga regulator är ordet katastrof alldeles för litet för att beskriva det hela. Växterna som skulle kunna binda delar av detta blir istället delar av problemet när de släpper ifrån sig sitt kol. Amazonas kommer att höja koldioxidhalten med 250 ppm - idag ligger vi på den extremt höga halten av över 380 ppm! En galopperande växthuseffekt blir följd.

Även i de mest optimistiska scenarierna har 80% av Arktis istäcke försvunnit.

Chansen att undvika 3 graders uppvärmning är små om temperaturen hunnit nå 2 grader och gör att jord och växter börjar lämna ifrån sig koldioxid.

4 °C varmare

Vid denna temperatur har med säkerhet bägge polerna smält vilket leder till en höjning av havsytan med 50 meter!

Kinas jordbruksproduktion kommer att krascha senast vid dessa temperaturer, troligen redan tidigare. Befolkningen i Medelhavsländerna har för länge sedan flytt norrut som klimatflyktingar.

Här eller kanske även tidigare har en enorm feedbackeffekt kommit igång, utsläpp av koldioxid och metan från områden med permafrost i Sibirien och Nordamerika.

Chansen att undvika 4 grader är enligt Mark Lynas mycket små om frisläppandet av växthusgaser har kommit igång från permafrosten.

5 °C varmare

Vid denna ökning av Jordens medeltemperatur kommer vi att mötas av en helt annan planet.

Den stora och avgörande frågan

för mänskligheten kommer att vara överlevnad.

Metan är som växthusgas 20 gånger kraftigare än koldioxid. Stora mängder metan finns lagrat på havsbottnar under högt tryck och låg temperatur i form av metanhydrider. När havsvattnets temperatur ökar riskerar dessa metandepoer att frigöras.

Chansen att undvika 5 grader är små om metan frigörs från havsbottnarna.

6 °C varmare

För 251 miljoner år sedan skedde en av de värsta massutrotningarna i Jordens historia. 95% av alla arter utplånades när temperaturen steg med detta gradtal!

Mark Lynas beskriver en värld där stora mängder metangas frisläpps och kanske även antänds med enorma explosioner som följd. Hans beskrivning är som hämtat från Dantes inferno. Ingen människa kommer att överleva en sådan värld.

FNs klimatpanel, IPCC, har i sitt värsta scenario satt temperaturökningen fram till 2100 till 6,4 °C.

Finns det något mer att tillägga?

Urpo Taskinen

Det här kan du göra!

Övertorneå Naturskyddsförening kommer i sommar att genomföra en klimatkampanj vars syfte är att **mobilisera alla som är intresserade** att göra något

- själv
- lokalt
- nationellt
- globalt

Vi planerar att delta på marknaderna i kommunen under juli och sprida kunskap samt söka efter intresserade att jobba med klimatfrågan. Vi samarbetar med kommunens Ekokommungrupp.

Vill du vara med?

Ta kontakt med

Andréa Pekkala

0927-221 47, 070-390 42 87
andrea.pekkala@snf.se

Urpo Taskinen

0927-21002, 070-629 58 02
urpo.taskinen@snf.se

Program våren-sommaren 2007

Exkursionsserie inspirerad av Vägen till Naturen

Förra hösten kom Vägen till Naturen, en 52-sidig exkursionsguide till 27 olika besöksmål i kommunen. Vi, Ekokommungruppen i samarbete med Övertorneå Naturskyddsförening, vill bjuda in dig till några av dessa pärlor för att avnjutas under sakkunnig ledning.

Alla exkursionerna är för hela familjen och är kostnadsfria men du måste ordna din egen transport. Givetvis försöker vi att samåka när möjlighet finns. Ta med dig kläder efter väder, stövlar och fika. Om så är lämpligt kan vi göra upp eld. Exkursionerna varar mellan 2 och 4 timmar.

Om du är osäker på var mötesplatsen är, saknar transport eller har några andra frågor så kontakta exkursionsledaren Rolf Lahti.

Exkursionsguiden kommer att finnas till försäljning för 20 kronor men du kan köpa den i förväg på Tornedalens Biblioteket eller Turistinformationen.

Hanhivittikko i sommar

Invigning sker den 8 juni och sedan är det öppet dagligen mellan 10-15 till 31 augusti.

På torsdagar temakvällar från kl 18.00 fr.o.m 28 juni och 8 veckor framåt.

För mer information se
www.hanhivittikko.se

Lördag 26 maj - Särkijärvi

Nu har de flesta av sommargästerna anlänt och är fullt upptagna med att bilda familj. Ett myller av fåglar gör sitt bästa för att locka till sig en partner och fågelsången kan vara nästan för intensiv när vi lugnt och stilla vandrar runt sjön. Vi träffas kl 08.00 vid P-platsen på östra sidan, invid väg 99. Ekokommungruppen bjuder på fika i samband med exkursionen!

Lördag 30 juni - Ahmaroa (Ahmarova)

Ett besök i en riktigt gammal naturskog är balsam för själen. Följ med och känn tallarna uråldriga pansarbark och upplev de gamla mossövertäckta fallna träden som bär på ett myller av liv. Vi träffas kl 10.00 vid avtagsvägen mot Ahmaroa längs vägen mellan Aapua och Rantajärvi.

Lördag 28 juli - Armasjärvimyren

Naturreservatet har en mycket unik flora och miljö som vi kan uppleva och lära om under denna vandring på de spångade stigarna. De inledande partierna med normal myr övergår snart i extremt näringsrik myr med orkidéer och andra näringskrävande arter. Kl 10.00 träffas vi vid P-platsen invid reservatet.

Lördag 25 augusti - Juojoki

Juojoki är kommunens enda kända bäck med de fridlysta flodpärlmusslorna. Tänk att de kan bli över 200 år! Nu kommer du snart att lära känna dem, öringarna och de andra krypen i bäcken. Kl 10.00 träffas vi i Korva, vid avtagsvägen mot Soukolojoki.

Lördag 22 september - Iso Palljuka

För 9000 år sedan var vårt område en utskärgård med kalvande glaciärer och isberg som guppade runt bland ett fåtal öar. Hedartade sandavlagringar, klapperstensfält och berghällar är alla ett resultat av vågornas kraft. Låt dig fascineras medan vi i sakta mak går upp till kalottbergets topp. Vi träffas kl 10.00 vid P-platsen på väg 99, strax norr om Luppioberget.

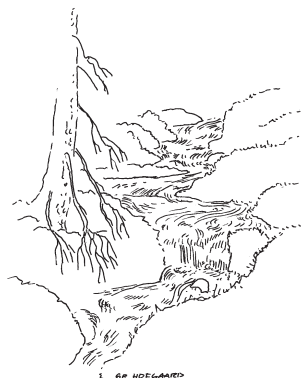
Lördag 27 oktober - Kuittasjoki

Den gamla kulturmiljön har varit bebodd och använd för försörjning långt före bruksperioden, fynd av stenåldersredskap visar på en mycket lång historia. Nu hoppas vi att även strömstararna har anlänt till Kuittasjoki för att övervintra. De haklappsförsedda svartklädda och prydliga fåglarna hoppar friskt ned i det iskalla vattnet medan vi intresserat tittar på. Vi träffas vid Dränglängan kl 10.00 och avslutar promenaden vid Brukstorpet där du kan köpa fika.

För mer information om exkursionerna ta kontakt med

Rolf Lahti
070-640 98 47, 0927-501 51
rolf.lahti@snf.se

Ekokommungruppen, Övertorneå kommun
Annika Keisu-Lampinen
0730-22 46 69
annika.keisu.lampinen@overtornea.se

Nationalälvdagen 18 augusti

För 12:e året i rad firar vi våra nationalälvar lördagen den 18 augusti.

För mer information se kommande annonsering.

Styrelse

Ordförande **Rolf Lahti**
Korva 78, 957 92 ÖVERTORNEÅ
0927-501 51, 070-640 98 47
rolf.lahti@snf.se

Vice ordförande **Jessica Lindbäck**
Station 143, 952 96 LAPPTRÄSK
0922-500 14, 073-828 20 25
jessica.lindback@edu.overtornea.se

Kassör **Leif Nybom**
Älrvägen 180, 957 95 HEDENÄSET
0927-300 10
leif.nybom@snf.se

Sekreterare **Urpo Taskinen**
Byvägen 51, 957 23 JUOKSENGI
0927-210 02, 070-629 58 02
urpo.taskinen@snf.se Skype: urpotaskinen

Ledamot **Per-Olof Översjö**
Älrvägen 94, 957 95 HEDENÄSET
0927-300 22, 070-347 60 45

Suppleant **Anna Malmström**
Risudden 327, 957 95 HEDENÄSET
0922-330 40
anna.malmstrom@snf.se

Suppleant **Andréa Pekkala**
Neistenkangasvägen 7, 957 93 PELLO
0927-221 47, 070-390 42 87
andrea.pekkala@snf.se Skype: andrea.pekkala

Suppleant **Bengt Aili**
Puostijärven Alapää 5
957 91 ÖVERTORNEÅ
0927-320 16, 073-071 83 01
bengt.aili@tornedalens.se

Valberedning

Elisabeth Kerttu
Rönnvägen 7, 957 32 ÖVERTORNEÅ
0927-773 48
elisabeth.kerttu@telia.com

Carina Hardell
Älrvägen 180, 957 95 HEDENÄSET
0927-300 10
carina.hardell@snf.se

Agneta Wanhatalo
Aapua 58, 957 94 ÖVERTORNEÅ
0927-240 06, 070-274 42 87
agneta.wanhatalo@snf.se

Revisorer

Christina Snell-Lumio
Björkebyvägen 6, 957 95 HEDENÄSET
0927-122 85
christina@lumio.se

Håkan Tholerud
Armasjärvi 55, 957 91 ÖVERTORNEÅ
0927-320 03, 070-346 49 03
hakan.tholerud@edu.overtornea.se

Webbansvarig

Christina Snell-Lumio
Björkebyvägen 6, 957 95 HEDENÄSET
0927-122 85
christina@lumio.se

Mini-KALENDER 2007

18-20/5 Skogskurs i Arvidsjaur
26/5 Exkursion Särkijärvi
8/6 Invigning i Hanhivittikko
16-18/6 Rikskonferens i Luleå
30/6 Exkursion Ahmaroa
28/7 Exkursion Armasjärvi
18/8 Nationalälvdagen
25/8 Exkursion Juojoki
31/8 Hanhivittikko stänger
22/9 Exkursion Iso Paljukka
27/10 Exkursion Kuittasjoki

Strömstaren

är medlemsblad för
Övertorneå Naturskyddsförening
som är en av de ca 270 lokala kretsar inom
Naturskyddsföreningen.
Pilgrimsfalken är Naturskyddsföreningens
symbol - en fågel som man ibland även kan
se inom vår kommun.

Layout: Urpo Taskinen
Tryck: Tornedalens folkhögskola
Teckningar: Gun Hofgaard, Jokkmokk
www.overtornea.snf.se
overtornea@snf.se
20070502

Naturskyddsföreningen

Övertorneå Naturskyddsförening
c/o Rolf Lahti
Korva 78, 957 92 Övertorneå
www.overtornea.snf.se
overtornea@snf.se